32
Spitsmijdenprojecten

Aan de orde is het **VAO Spitsmijdenprojecten (AO d.d. 14/06)**.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Voorzitter. Naar aanleiding van het ...

De **voorzitter**:
Ik zal de microfoon aanzetten.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Er staat nu "afronden", terwijl ik net begin, en ik kan lang doorgaan op dit onderwerp.

Voorzitter. Ik heb mij ingeschreven. We hadden op 14 juni een algemeen overleg over spitsmijden. Het ging daarbij ook over Wild! van de spits. Op 17 juni schreef ik mij daarvoor in. Het eerste verdiende geld is nu binnen. De meest gunstige weken voorafgaand aan mijn inschrijving zijn bekeken. Ik verdien inmiddels geld, terwijl ik daar eigenlijk niets voor doe, want ik ga nog steeds soms met het ov en soms met de auto hiernaartoe. Inmiddels kan ik bijvoorbeeld de minister uitnodigen om een drankje te drinken of uit eten te gaan, want de eerste tientjes zijn binnen. Wat mij betreft zouden we mensen geen geld moeten betalen voor anders reizen. Dat is niet de manier waarop wij daarnaar kijken. Is het haalbaar om ermee te stoppen? Helaas niet. Daarom hebben we een alternatief in een motie vervat, met de titel Geen geld in ruil voor spitsmijden.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat automobilisten in het kader van het programma Beter Benutten een geldbedrag kunnen krijgen dat kan oplopen tot meer dan €100 per maand in ruil voor het mijden van de spits;

overwegende dat de gehanteerde prikkels onvoldoende specifiek zijn en daarnaast moeilijk handhaafbaar zijn, waardoor onwenselijk gedrag optreedt;

overwegende dat veelvuldig plegen van fraude in het kader van deze projecten niet kan worden uitgesloten;

verzoekt de regering, het rechtstreeks uitkeren van geld aan automobilisten in ruil voor het mijden van de spits te maximeren tot een periode van drie maanden, waarbij bovendien sprake moet zijn van grote werkzaamheden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Hoogland en Visser.

Zij krijgt nr. 519 (29398).

Mijnheer Hoogland, wij hebben de situatie waarin er onvoldoende leden zijn, zelfs als de Voorzitter meestemt, voor het ondersteunen van de indiening van de motie. Wij gaan even kijken of bijvoorbeeld de heer Van Helvert, die zich ook voor dit VAO had ingeschreven, nog in de buurt is. Anders kijken wij even of wij andere Kamerleden kunnen vinden die de indiening van de motie kunnen ondersteunen.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Dit lijkt wel onderdeel van een complot, zou ik bijna zeggen ...

De **voorzitter**:
Kijk eens aan, nu zijn er wel voldoende leden.

Ik stel vast dat de indiening van de motie in voldoende mate wordt ondersteund, met hartelijk dank aan de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Wat de fraude betreft: ik kan immers de auto van de buren lenen.

Ik had nog 30 seconden toen ik de motie had ingediend, maar sta nu op min 7. Van je partijgenoten moet je het hebben. Dank daarvoor, want nu kon onze motie toch worden ingediend.

Tot slot nog even serieus: dat geld krijg je dus zomaar en daar kan wat ons betreft geen sprake van zijn. Het moet gewoon stoppen, vandaar dit voorstel.

De **voorzitter**:
Het zou heel fijn zijn als een paar leden wellicht even zouden kunnen blijven, zodat ook volgende sprekers — dat zijn er volgens mij niet heel veel — hun moties kunnen indienen. Dat zou van grote collegialiteit getuigen. De aanwezige woordvoerders zullen vast hun best doen om zeer snel door dit VAO heen te gaan.

De heer Van Helvert heeft zich blijkbaar alsnog afgemeld. Dan gaan wij nu door naar mevrouw Visser van de VVD.

Mevrouw **Visser** (VVD):
Voorzitter. Ik dien twee moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat bij spitsmijdenprojecten materiële en immateriële beloningen worden toegekend om buiten de spits te reizen;

van mening dat reizigers beloningen (kunnen) krijgen als gevolg van door hen willens en wetens onjuist opgegeven informatie en dat dit moet kunnen worden aangepakt;

verzoekt de regering, ervoor te zorgen dat onterecht uitgekeerde beloningen zo veel mogelijk worden terugbetaald en deze zo nodig met verhaal van de incassokosten worden teruggevorderd;

verzoekt de regering tevens, ervoor te zorgen om in geval van het opzettelijk opgeven van onjuiste informatie of anderszins manipulatief gedrag de mogelijkheid te hebben om een privaatrechtelijke boete op te leggen, onverlet de mogelijkheid om bij daadwerkelijke fraude aangifte te doen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Visser. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 520 (29398).

Mevrouw **Visser** (VVD):
De laatste motie sluit aan bij de motie die de heer Hoogland zojuist heeft ingediend. In het debat hebben wij het erover gehad dat in het besluit dat nu voorligt ter goedkeuring door de Kamer, de bruikbaarheid van de weg wordt gebruikt als legitimatie om over te gaan tot kentekenregistratie en het fotograferen van bijvoorbeeld kentekens. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat wegbeheerders hulpmiddelen kunnen gebruiken waarmee kentekens van voertuigen automatisch worden gefotografeerd of op andere wijze automatisch worden geregistreerd;

overwegende dat het gebruik hiervan uit hoofde van het beschermen van privacy dient te worden beperkt en alleen toegestaan is als daartoe "gerechtvaardigde doeleinden" bestaan, zoals bedoeld in.de Wet bescherming persoonsgegevens;

overwegende dat in het ontwerp tot wijziging van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer slechts een verwijzing naar het doel "de bruikbaarheid van de weg" voor spitsmijdenprojecten en verkeersonderzoeken staat vermeld;

verzoekt de regering om ervoor zorg te dragen dat het automatisch fotograferen of registreren voor spitsmijdenprojecten beperkt wordt door het alleen in de volgende uitzonderlijke gevallen toe te staan en het ontwerpbesluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer hierop aan te passen:

1. groot onderhoud en/of renovatiewerkzaamheden;

2. werkzaamheden tijdens aanleg/uitbreiding van infrastructuur;

3. situaties vooruitlopend op voorgaande activiteiten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Visser. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 521 (29398).

Mevrouw **Visser** (VVD):
Ik dank de collega's van de ChristenUnie dat zij even de rit uitzitten.

De **voorzitter**:
Heel hartelijk dank inderdaad aan de collega's van de ChristenUnie. Wij gaan naar de laatste spreker van de zijde van de Kamer, mevrouw Belhaj.

☐

Mevrouw **Belhaj** (D66):
Voorzitter. Ook D66 vindt alle incentives die er zijn om mensen uit de spits te houden natuurlijk een goede zaak, met de kleine constatering dat er één aspect is waar wij niet zo gelukkig van worden, namelijk dat de overheid het legitiem vindt om, als je ergens een stukje hebt gereden, vervolgens een brief op je deurmat te doen verschijnen met het verzoek of je zou willen meewerken aan spitsmijdenprojecten. Wij vinden het nogal bevreemdend dat alleen voor deze wijze gekozen wordt om mensen te bereiken, terwijl er talloze andere manieren zouden kunnen zijn om dat te doen. Denk bijvoorbeeld aan routenetonderzoek. Je wilt van A naar B, dan kun je als overheid prima banners in de zijkant doen. Je kunt bij pompstations reclame maken. Je kunt werkgevers benaderen, die vast nog wel ergens een prikbord hebben of door middel van e-mail hun werknemers op een en ander wijzen. Zo zijn er talloze manieren om dit te doen. Aangezien die talloze manieren er zijn, dien ik deze motie in over spitsmijden en privacy.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister van plan is om via kentekenregistratie via ANPR de bereikbaarheid en verkeersdoorstroming te bevorderen;

overwegende dat de Kamer er nog niet eens uit is of ANPR gebruikt mag gaan worden in het strafrecht, omdat veel partijen grote vraagtekens hebben bij de privacygevoeligheid ervan;

van mening dat kentekenregistratie via ANPR grove inbreuk maakt op de privacy van autogebruikers en doel en middel niet in proportie zijn;

verzoekt de regering, dit ingrijpende instrument niet in te zetten voor spitsmijdenprojecten en over te gaan op andere methodes om spitsmijden aan te prijzen, zoals via online-campagnes, werkgevers of flyers op tankstations,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Belhaj. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 522 (29398).

De minister vraagt een paar minuten schorsing zodat zij haar beantwoording kan voorbereiden. Na de schorsing gaan we verder met de beantwoording.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

☐

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Voorzitter. Ik begin met de motie-Hoogland/Visser op stuk nr. 519. Die motie maakt het mij wel erg moeilijk, want zonder de maatregelen van het spitsmijden kan ik de bereikbaarheidsdoelen die afgesproken zijn met de Kamer, zoals de opgave van MinderHinder en de doelstellingen van Beter Benutten, niet realiseren. Het is niet zo dat we al die doelstellingen met alleen maar spitsmijden proberen te halen. Alleen in uitzonderlijke gevallen worden spitsmijdenprojecten toegepast. De financiële beloningen die er zijn worden nu al ingeperkt. Het wordt echter wel heel complex om het zonder die projecten te realiseren. Om het te doen bij grote werkzaamheden wordt wel als uitzondering genoemd. Het maakt het echter wel heel complex. Er is nog een complexiteit: voor het vervolgprogramma van Beter Benutten is het grootste deel van de projecten al in de aanbesteding gegaan. Dat kan ik dus niet zomaar terugdraaien. Of er zijn, als ze nog niet in de aanbesteding zijn gegaan, al bestuurlijke afspraken, bijvoorbeeld bij het spitsmijden bij de zuidelijke ringweg van Groningen. Ik moet deze motie wel ontraden. Ik zou er nog mee kunnen leven als de spitsmijdenprojecten, behalve bij wegwerkzaamheden, ook zouden kunnen worden ingezet bij structurele fileknelpunten om de doelstellingen te bereiken en als het vooral zou gaan om de nieuwe projecten en dus niet om lopende projecten. Ik kan dat er niet in lezen, dus ik moet hem op dit moment ontraden.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Dat zit er ook bewust niet in. De reden waarom kan ik heel beeldend kenbaar maken. Vanochtend ben ik expres met de auto gekomen. Ik heb dus geen geld verdiend bij Wild! van de spits. Er was geen file, dus ik kreeg betaald én ik was er gewoon net zo snel als buiten de spits. Ik snap het argument dus niet dat het alleen bij fileknelpunten noodzakelijk is om dit middel in te zetten. Kan de minister dit nog eens toelichten?

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Wij hebben heel concreet bij de Galecopperbrug, waar de hele ring van Utrecht was vastgelopen, geïdentificeerd om welke bedrijven en werknemers het ging. Met het spitsmijdenproject hebben wij het aantal gebruikers van die Galecopperbrug zodanig laten teruglopen, dat wij de brug niet hoefden te verbreden. Wij hebben de problematiek op een goedkopere manier opgelost.

Dat er fraude gepleegd wordt, vind ik een heel slechte zaak. Dat kan eigenlijk bij bijna alles. Als u zich omdraait, kan ik ook uw iPad of portemonnee meenemen. Het moet in principe niet gebeuren. Wij moeten ervoor zorgen dat het systeem zo dicht mogelijk wordt getimmerd, maar dat betekent niet dat het spitsmijden als project niet succesvol is. Bij structurele fileknelpunten kan het echt een grote bijdrage leveren. Dat het weleens voorkomt dat deze specifieke spits minder druk is of dat er minder problemen zijn, kan ik niet inschatten. Nogmaals, het zou mij een lief ding waard zijn als het instrument breder ingezet kan worden dan alleen bij grote werkzaamheden. Daarom moet ik de motie ontraden. Anders moeten wij het opnieuw hebben over de doelstellingen die wij moeten behalen, want dan wordt het voor mij wel heel ingewikkeld.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik snap dat het ingewikkeld is, maar ik noem het voorbeeld van een structurele inzet van het project terwijl een ontlasting heeft plaatsgevonden. Rondom Rotterdam is de filedruk afgenomen. Op de A13 is er geen sprake meer van een reële reistijdverlenging in de spits, maar het project loopt nog wel. Sterker nog, het project loopt tot eind december. Dat is een voorbeeld waarvan wij ons afvragen waarom het in stand gehouden wordt.

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Ik denk dat het een terechte vraag is of het instrument nog nodig is als het goed heeft gewerkt. Ik kan dat van hieruit niet beoordelen voor dat individuele project. Misschien moet je iets soms nog een paar maanden doen om ervoor te zorgen dat het resultaat blijvend is en niet meteen weer ophoudt. Het zijn altijd terechte vragen. Hoelang doe je het? Is het dichtgetimmerd genoeg om fraude tegen te gaan? Doe je het op de juiste plekken? Een motie die aangeeft dat alles wat wij met spitsmijden zouden kunnen doen op fileknelpunten, niet meer gedaan moet worden, vind ik heel erg vergaand. Nogmaals, ik moet de motie ontraden. Ik wijs erop dat er projecten in aanbesteding zijn. Er zijn projecten waar bestuurlijke afspraken over zijn gemaakt. Dat maakt de situatie er niet makkelijker op. Als de Kamer de motie aanneemt — ik zie de ondertekening — moeten wij opnieuw met elkaar spreken over het behalen van doelstellingen. Ook dat speelt dan namelijk een rol.

Ik kom op de motie van mevrouw Visser op stuk nr. 520 gericht op de mogelijkheid om privaatrechtelijke boetes op te leggen bij het opzettelijk opgeven van onjuiste informatie of anderszins manipulatief gedrag. Ik hoorde net een bekenning van frauduleus gedrag ...

De **voorzitter**:
Wij zijn allemaal benieuwd wat u dan als reactie op deze motie gaat zeggen.

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Ik beschouw de motie als ondersteuning van beleid, want ik deel met de Kamer dat voorkomen moet worden dat

mensen onterecht een beloning ontvangen. Ik heb er ook waardering voor dat er een Kamerlid is dat proefondervindelijk bekijkt of beleid wel werkt.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Voor de goede orde: ik heb mij daar niet schuldig aan gemaakt.

De **voorzitter**:
Wij zijn allemaal geheel gerustgesteld.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik heb veel gedaan in mijn leven wat niet kan, maar dit niet.

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Ik kreeg even de impressie. In mijn brief over de kortingsacties voor de fiets heb ik aangegeven dat ik daadwerkelijk fietsgebruik zal meten, dat wij vaker zullen terugvorderen, dat wij ook de mogelijkheid van terugvordering van onterechte betalingen meenemen, alsmede de mogelijkheid van een privaatrechtelijke sanctie bij bewezen fraude. Ik zie de motie als ondersteuning van beleid. Ik zie dat die is ingediend door mevrouw Visser, maar volgens mij hecht de heer Hoogland hier ook belang aan.

In de motie op stuk nr. 520 vraagt mevrouw Visser naar het gebruik van hulpmiddelen bij het spitsmijden en bij verkeersonderzoeken. Zij vraagt de regering om er zorg voor te dragen dat het gebruik van automatisch fotograferen of registreren wordt beperkt tot uitzonderlijke gevallen. Het gebruik van hulpmiddelen voor het automatisch fotograferen of registreren van kentekens wil ik uit hoofde van de privacybescherming slechts zeer beperkt toestaan. In uitzonderlijke gevallen is het van groot belang om voldoende deelnemers voor een spitsmijdenproject te kunnen werven. Ook dient in die gevallen een objectieve nulmeting plaats te vinden om het feitelijke reisgedrag te kunnen vaststellen. Het beperken van het automatisch fotograferen of registreren van kentekens tot de genoemde uitzonderingsgevallen sluit voorts aan bij mijn eigen opvattingen over het beperkt toestaan van ANPR. Dus ik beschouw de motie als ondersteuning van beleid.

In haar motie op stuk nr. 521 vraagt mevrouw Belhaj om de kentekenregistratie via ANPR niet in te zetten en het op andere manieren te doen. Ik zei in mijn reactie op de vorige motie al dat ik ANPR alleen in uitzonderlijke gevallen inzet. Daarom zal ik ook kijken naar alternatieven. De motie op stuk nr. 520 voorziet eigenlijk al in het beperkt gebruik ervan. Het verzoek uit de motie op stuk nr. 521 is om het niet in te zetten voor spitsmijdenprojecten. Aan het verzoek om het niet in te zetten, zal ik niet voldoen. We zetten het wel in, zij het zo beperkt mogelijk. Ik zal ook naar alternatieven kijken, maar met het "niet inzetten" kan ik niet akkoord gaan. Daarom ontraad ik deze motie.

De **voorzitter**:
Mevrouw Visser. Ik sta geen interrupties toe op moties van anderen, maar u hebt nog een vraag over uw eigen motie? Gaat uw gang.

Mevrouw **Visser** (VVD):
Sorry, voorzitter. Ik was net iets te laat. De minister zei mijn motie als ondersteuning van beleid te zien, maar het ontwerpbesluit dat voorligt, spreekt nog steeds over de bruikbaarheid van de weg als een doel. Dat is niet nader ingeperkt. In deze motie staat dat ook dat besluit moet worden aangepast. Kan ik de toezegging van de minister zo verstaan dat zij het ontwerpbesluit gaat aanpassen, zodat de bruikbaarheid van de weg niet meer zo open wordt gedefinieerd, maar conform de voorwaarden die we in de motie op stuk nr. 520 hebben opgenomen?

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Ja, al is nummer 3 van die voorwaarden — situaties vooruitlopend op voorgaande activiteiten — heel breed geformuleerd.

Mevrouw **Visser** (VVD):
Dat betreft de situaties onder 1 en 2, dus alleen maar groot onderhoud en renovatiewerkzaamheden dan wel aanleg of uitbreiding. Voorwaarde 3 gaat dus over situaties voordat je daaraan begint.

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Ja, dat is oké. Dat is in orde. Dat wordt gedaan. Ik zie de ondersteuning knikken.

Mevrouw **Belhaj** (D66):
Dan word ik een beetje wantrouwig. Het lijkt nu bijna of voorwaarde 3 van de motie-Visser op stuk nr. 520 suggereert dat we eigenlijk wel door mogen gaan zoals we het tot nu toe deden. Ik zou het prettig vinden als de minister dat duidelijk zou willen uitsluiten, zodat de reguliere spitsmijdenprojecten daar niet meer onder vallen.

De **voorzitter**:
Maar dit is geen vraag over uw eigen motie.

Mevrouw **Belhaj** (D66):
Mijn vraag is dus: lijkt de motie van mevrouw Visser op mijn eigen motie, en wat maakt die twee moties anders naar de mening van de minister?

De **voorzitter**:
Dat was een heel duidelijke en verhelderende vraag. Het woord is aan de minister.

Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus**:
Het verschil is dat er in de motie-Belhaj staat dat het ANPR-instrument niet ingezet zal worden voor spitsmijdenprojecten, terwijl de motie-Visser daar wel ruimte voor laat, zij het onder bepaalde condities.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
De stemmingen over de moties vinden plaats bij de eindstemming aanstaande donderdag.

De vergadering wordt van 18.18 uur tot 19.00 uur geschorst.

Voorzitter: **Arib**